

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.fpvmv.umb.sk/politickevedy>

Autor(i) / Author(s): Smetana Jan

Článok / Article: L'union du Maghreb Arabe: Skutečná cesta k pokroku nebo jen papírová instituce? / L'union du Maghreb Arabe: A Real Path towards Progress or Just a Paper Institution?

Vydavateľ / Publisher: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

SMETANA, J. 2012. L'union du Maghreb Arabe: Skutečná cesta k pokroku nebo jen papírová instituce? In *Politické vedy*. [online]. Roč. 15, č. 3, 2012. ISSN 1338 – 5623, s. 202 – 215. Dostupné na internete: http://www.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/3_2012/SMETANA.pdf.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu Politické vedy. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

L'UNION DU MAGHREB ARABE: SKUTEČNÁ CESTA K POKROKU NEBO JEN PAPIŘOVÁ INSTITUCE?

JAN SMETANA*

RESUME

This article would like to show l'UMA (l'Union du Maghreb Arabe) and analyses their history. The Maghreb area is interesting because of its culture, religion and nations. Its policy is very important for the EU, as well. Especially security and migration issues are important. The coordination between the EU and the UMA is important for common future. There are some examples of cooperation of the UMA and the other international organisation, like the UNESCO. There are some problems, especially rate of democracy in Maghreb and the bad cooperation between it's states. The UMA is a little known organisation but it's development can influence the European issues. The Spanish presidency of the EU wants to improve Euro – Mediterranean development. But the real impact we will see in the future.

Keywords: Arab Maghreb Union, Maghreb, international organization, integration, cooperation, North Africa, Algeria, Libya, Morocco, Mauritania, Tunisia, treaty, terrorism, unemployment, migration

Úvod

Oblast Maghrebu (slovo pocházející z arabského *Al-Maghrib* – západní) během posledních desetiletí nebudila zvláštní zájem Evropy. Spíše se hovořilo o negativních jevech (nelegální migraci, kriminalitě, chudobě a terorismu). Tato oblast nicméně stále hrála svoji roli v oblasti mezinárodních vztahů. V roce 1989 zde vznikla mezinárodní organizace, Arabské maghrebské unie (l'Union du Maghreb Arabe, dále jen UMA) která se snažila svým způsobem napodobit organizace západní Evropy a především integrovat státy Maghrebu do jednoho celku. Otázkou je, jak tato organizace funguje ve skutečnosti a jak se její činnost projevuje na každodenním životě obyvatel...

* Jan Smetana působí jako vědecký pracovník na Centru bezpečnostních studií, Metropolitní univerzita Praha, Česká republika, e-mail: smetana@c4ss.cz.

Historie UMA

Půda, utvářející požadavky pro vznik Arabské maghrebské unie, vznikla především kvůli potřebě řešit ekonomické problémy v regionu severní Afriky. Rovněž tak potřebu integrace dané oblasti do určitého organizovaného celku. Mezi její cíle patří především integrace pěti zúčastněných států (Libye, Maroko, Mauretánie, Tunisko, Alžírsko) v oblastech ekonomiky, hospodářství, bezpečnosti i kultury a následný rozvoj v jednotlivých státech. Vznik unie je však konkrétní odpovědí především na chudobu a nezaměstnanost. Strategie vývoje v unii je dána programem z Ras Lanoufu, přijatého v Libyi roku 1991. (Euromesco Paper: Algeria, the Arab Maghreb..., 2006) Tato strategie vývoje je založena na třech bodech regionální integrace: Zóně volného obchodu, celní unii a společném trhu.

Sama myšlenka na severoafrickou integraci má však počátky už v 50. letech (Parga, 1997, s. 1 a 34). První projekt na tuto integraci byl zveřejněn na konferenci v Tangeru v dubnu 1958, kdy šlo o integraci Maroka, Tuniska a Alžírka. Další pokus byl učiněn v roce 1974 (Libye a Tunisko), 1982 (Alžírsko a Libye) a 1983 (Alžírsko a Tunisko) a 1984 (Libye a Maroko). (Parga, 1997, s. 1 a 34)

Vlastnímu vzniku UMA předcházelo setkání 5 hlav zúčastněných států dne 10.6.1988 v alžírské Zeraldě. Tam se tito zástupci shodli na vytvoření komise pro vznik UMA. (Maghrebarabe: Historique, 2010) Sama Arabská maghrebská unie vznikla o necelý rok později podepsáním smlouvy 17. února 1989 v Marrákeši v Maroku. (Maec.gov, 2010) Svými podpisy potvrdili smlouvu zástupci těchto pěti severoafrických států – **Hassan II.** za Marocké království, **Zine El Abidine Ben Ali** za Tuniskou republiku, **Chadli Ben Djedid** za Socialistickou lidovou republiku Alžírsko, **Mouammar Kadhafi** za Velkou arabskou demokratickou a lidovou libyjskou džamáhíriji a **Mouaouya Ould Sidi Ahmed Taya** za Islámskou republiku Mauretánii. (Maec.gov, 2010) První Maghrebský summit se uskutečnil v lednu 1990 v Tunisku, kde se uskutečnil i o dva roky později v dubnu 1994.

Obr. č. 1: Setkání hlav států Maghrebu v alžírské Zeraldě, 1988 (Maghrebarabe, 2011)

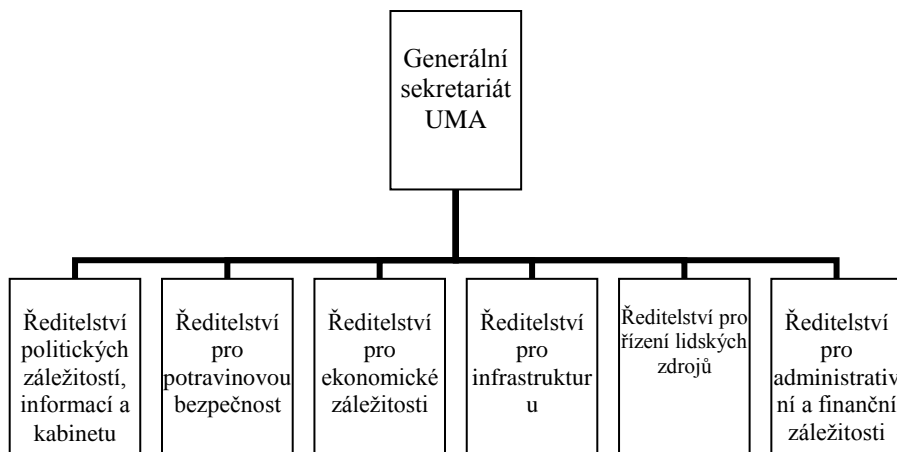

UMA spolupracuje také s ostatními mezinárodními organizacemi, například s EU nebo s UNESCO. Příklad jednání s EU je setkání 21.1. a 22.1.2008 v Rabatu, kdy se sešli slovinský ministr zahraničních věcí **Dimitrij Rupel** (v té době Slovinsko předsedalo EU) s ministry zahraničních věcí jednotlivých států Arabské maghrebské unie. (Eu2008: Participation of Minister..., 2008)

Struktura

V čele UMA stojí její generální sekretariát, pod který spadá 6 ředitelství. První obsahuje kabinet generálního sekretáře informační oddělení (General Secretary). Též se zabývá politickými záležitostmi UMA. Druhý výbor má na starost zajištění potravinové bezpečnosti, jako jednu z hlavních funkcí UMA, která zajišťuje boj s hladomorem. Následuje výbor pro ekonomické otázky a čtvrtý pro infrastrukturu. Pátý slouží pro řízení lidských zdrojů. Poslední je výbor pro administrativní a finanční záležitosti. Tato struktura je vidět na obrázku č. 2.

Obr. č. 2: Struktura Generálního sekretariátu UMA
(Maghrebarabe: Organigramme, 2011)

Personální obsazení

V současnosti je generálním sekretářem Arabské maghrebské unie **H. E. Mr. Habib Ben Yahia**, narozený 30. června 1938 v Tunisu. Kromě vzdělání na College Sadiki of Tunis a následně na University of Tunis, je také absolventem International relations of Columbia University v New Yorku. Za svou kariéru vystřídal řadu významných funkcí, např. v roce 1963 ministr zahraničních věcí, 1967 ekonomický kancléř tuniské ambasády ve Washingtonu, 1970 kancléř tuniské ambasády v Paříži, 1973 zástupce pro mezinárodní spolupráci při ministerstvu zahraničních věcí, 1975 šéf kabinetu Ministerstva zahraničních věcí, 1976 ambasador Tuniska v Abu Dhabi, 1977 ambasador Tuniska v Tokiu, 1981 ambasador Tuniska ve Washingtonu, 1988 státní sekretář Ministerstva zahraničních věcí, 1991 ministr zahraničních věcí, 1997 ministr obrany, 1999-2004 ministr zahraničních věcí, 2005 ministr bez portfeje, diplomatický kancléř jeho excelence prezidenta Tuniské republiky a konečně od 1.2.2006 generálním sekretářem Arabské maghrebské unie. **Ben Yahia** byl také mnohokrát vyznamenán tuniskými i „unijními“ vyznamenáními, mezi nimi například Grand Cordon Tuniské republiky. (Euromesco Paper: Algeria, the Arab Maghreb..., 2006)

Funkci ředitele politických záležitostí a informací zastává **Zouheir Merchaoui**, ředitele pro infrastrukturu **Lofti Seboui**. Ředitel pro otázky potravinové bezpečnosti je **Ahmed Srikah**, ředitelem pro lidské zdroje **Mohamed el Mokhtar Oueld Mohamed Ahmed**, ředitelem pro administrativu **Ahmed Serhan** a ředitelkou pro ekonomické záležitosti **Saida Mendilli**. V roce 2008 měla unie podle jejího generálního sekretáře **Ben Yahia** 114 pracovních skupin. (Maghrebarabe: Liste Diplomatie, 2011)

Činnost

Jen setkání hlav severoafrických států se uskutečnilo mezi roky 1989 a 2006 šest, dále se za toto období konalo 24 setkání ekonomických a finančních komisí, 41 následných komisí, 6 plenárních zasedání konzultačních společenství a 16 zasedání soudních orgánů. (Euromesco Paper: Algeria, the Arab Maghreb..., 2006) 1.-3.1.2008 též proběhla (již osmá a zatím poslední) konference ministrů Maghrebu zabývající se problematikou energie a energetických surovin. (Maghrebarabe: Old meetings, 2010) Další ochotu pokračovat v jednání a budoucí možnosti modernizace naznačuje i plánovaná konference o obnovitelných energetických zdrojích, která plánovaná na 28.-29.6.2010 v Marrákeši. (Africa-energy, 2010)

Dne 19.4.2009 se v Tripolisu uskutečnilo 45. zasedání komise pro sledování UMA a její generální sekretář hodnotil pozitivně její činnost. (Euro-mediterranee.blogspot: L'Union du Maghreb..., 2010) Zdůraznil spolupráci v zemědělském výzkumu a úroveň potravinové zabezpečení. (Euro-mediterranee.blogspot: L'Union du Maghreb..., 2010) Potravinovou bezpečností se též zabývá oficiální komuniké z 10.3.2010, které mluví o nové strategii, která bude uplatňována během let 2010 – 2030. (Maghrebarabe: Communiqués, 2010) Tato strategie má být zaměřena především na pěstování zemědělských plodin, zemědělský vývoj a další spolupráci zemí UMA. (Maghrebarabe: Communiqués, 2010)

Generální sekretář se též zmínil o Maghrebské investiční Bance zahraničního obchodu (la Banque Maghrébine de l'Investissement et du Commerce Extérieur), formálně zřízené v roce 1991, kdy její zřízení podepsali ministři zahraničních věcí členských států UMA. (Maghrebarabe: Communiqués, 2010) I přes její zřízení se její skutečné uvedení do praxe předpokládalo na první pololetí roku 2010. Náplň činnosti BMICE je stanovena v článku 2 ustavující smlouvy především na finanční podporu projektů společného zemědělství, podpory průmyslu. UMA se dále zabývá podporou

oběhu kapitálu a jeho investic a financováním rozvoje. (Iss.co: Convention relative..., 2010) Touto smlouvou (článek 5) deklarovaný kapitál BMICE činí 500 000 000 USD.

Setkání ministrů financí států UMA proběhlo 16.3.2010 v Alžírsku, kde proběhlo také jednání o upřesnění její činnosti a integraci. (Algerie-focus: La Création de la banque..., 2010) Podle alžírského tisku znamená maximální výsledek této integrace v ekonomickém sektoru vytvoření hospodářského společenství (po vzoru Římských smluv v Evropě). (Algerie-focus: La Création de la banque..., 2010)

UMA spolupracuje také s některými mezinárodními organizacemi. Touto spoluprací se zabývá Institut Thomase Morea, jako nezávislý „think-tank“. V dubnu 2010 vydal speciální zprávu zabývající se problémy Maghrebu. (Institut-thomas-more, 2010) Spolupráce EU a UMA je zde zdůvodněna na základě historie, která se mnohdy týkala obou oblastí Středomoří. Z této spolupráce by měli profitovat obyvatelé jak EU, tak UMA. Nemělo by tedy jít o činnost přínosnou jen jednostranně. Zejména otázky lidských práv a migrace obyvatelstva musí řešit EU opatrně s ohledem na kulturu, náboženství a vládnoucí režimy v jednotlivých zemích UMA. Snaha bránit imigraci obyvatel UMA a subsaharské Afriky (pro které je UMA často jen tranzitní oblastí) do Evropy je dlouhodobě neudržitelná. Tuto situaci by mělo pomoci řešit posílení vlivu FRONTEX v severní Africe. (Institut-thomas-more, 2010) Rovněž politika EU by vůči přistěhovalcům měla být jednotná. Tato zpráva vidí za jeden z největších problémů stále trvající konflikt mezi Marokem a Alžírskem, trvající již více než 30 let. Ten je hlavním faktorem, jež brání rozvoji regionu. Uzavření hranice, mezi oběma státy trvající již přes 15 let, je devastující pro společný hospodářský rozvoj. (Institut-thomas-more, 2010)

Naproti tomu je oblast UMA pro EU velice zajímavá z geopolitického hlediska. Představuje cenou oblast pro vývoz zboží a zároveň zdrojovou oblast pro suroviny, především pro energetický průmysl. Dále představuje přechod mezi Evropou a subsaharskou Afrikou. Geografickou polohou a politickou situací je dána péče EU o bezpečnostní problémy, zaměřené hlavně na teroristické aktivity. Vstoupení Lisabonské smlouvy v platnost může znamenat otevření nové kapitoly Evropsko-maghrebských vztahů. (Institut-thomas-more, 2010)

Největší problém spolupráce však spočívá na úrovni, na níž se tato spolupráce odehrává. EU, které se některé problémy Maghrebu bezprostředně týkají, si to neuvědomuje a to zejména v období předsednictví států, které jsou

této oblasti vzdálenější. Proto hlavními aktéry spolupráce ze strany EU jsou Francie a Španělsko. Španělsko již podniklo první krok, když jako jeden z cílů svého předsednictví uvedlo prohlubování partnerství mezi EU a Afrikou. To má být obnoveno na základě Lisabonské konference. (Anonym, 2009, s. 12 – 13) Španělsko zde též zdůrazňuje roli evropské bezpečnostní politiky s ohledem na vývoj v oblasti Středomoří. Především zvláštní pozornost má být upřena na postavení Maroka a jeho vztahy s Izraelem, Egyptem, Tuniskem a Jordánskem. (Anonym, 2009, s. 12 – 13) Vztahy mají však být upevňovány především na bázi EU a UPM (Union Pour la Méditerranée), která byla výsledkem spolupráce EU a středomořských států, na které pracovalo francouzské předsednictví v čele s prezidentem Nicolasem Sarkozym v roce 2008. To vše jako výsledek tzv. Barcelonského procesu. (Fmes-france, 2010) Nicméně historie první snahy o vznik UPM sahá až do 50. let 20. století. (Fmes-france, 2010) Podstatné však je, že převážná část spolupráce mezi EU je směřována k jednotlivým státům Maghrebu nebo k UPM a nikoliv k UMA. Faktem však zůstává, že evropská politika směrem k Maghrebu zůstává přes všechny snahy hodnocena jako neúspěšná. (Keukeleire, MacNaughtan, 2008, s. 279) O tom, že otázka spolupráce „vyspělého“ světa s UMA je „běh na dlouhou trať“, svědčí i prohlášení Kofiho Annana, který uvedl, že bez pokroků v demokratizaci Afrika žádnou větší ekonomickou, bezpečnostní a jinou spolupráci nemá očekávat. (Ignatio García, projev na konferenci, 2010) O tom, že spolupráce mezi Evropou a Maghrebem funguje na nižších úrovních svědčí i případ spolupráce nejen mezi jednotlivými státy, ale i mezi některými městy. Příkladem je spolupráce Marseille a Alžíru, která začala na začátku 80. let a pokračuje dále. V roce 2005 byla podepsána Marseillsko – alžírská smlouva o spolupráci v oblasti veřejného zdraví, dědictví a urbanizace. (Kol. autorů, L'Année du Maghreb, 2009, s. 461 - 463) Následující rok starosta Marseille **Jean-Claude Gaudin** přijel na oficiální návštěvu Alžíru. (Kol. autorů, L'Année du Maghreb, 2009, s. 461 - 463) Alžírští imigranti představují rovněž důležitý prvek spolupráce. Tito imigranti představují pro Francii dva hlavní aspekty. Jednak problém odlišnosti kultury (a z toho vyplývající další společenské problémy) a naopak výhodu znalosti a možnost být zdrojem informací o skutečné situaci v Alžírsku.

Příkladem spolupráce s některými organizacemi je spolupráce s UNESCO. Tato spolupráce je zakotvena ve smlouvě uzavřené 6.4.2009 v Paříži. (Unesdoc.unesco: Relation avec l'Union du Maghreb Arabe et Projet d'Accord de Coopération entre l'UNESCO et cette Organisation, 2009) Smlouva upravuje vztahy mezi oběma mezinárodními organizacemi a obsah jejich budoucí

spolupráce. Smlouvu podepsal generální ředitel UNESCO **Koichiro Matsuura** a již zmiňovaný generální sekretář UMA. Již v obsahu této smlouvy jsou zmíněny základní body spolupráce obou organizací (vzdělávání, věda, kultura a komunikace). Dokument je obecný v tom smyslu, že se nezabývá finančními prostředky a administrativními záležitostmi, které tak ponechává plně v kompetenci UMA. Za obecné cíle UMA jsou zde uvedeny například posílení svobody členských států a jejich obyvatel, vývoj a prosperita společnosti včetně ochrany jejich práv. Oblast spolupráce je konkretizována v prvním článku smlouvy. Zde jsou taxativně vyjmenovány oblasti spolupráce: vzdělávání, lidské zdroje, technické a sociální vědy, kultura, komunikace a informace, hospodaření s přírodními zdroji, životní prostředí, dialog mezi jednotlivými kulturami, mládež a ženy, integrace, boj proti chudobě a otázka epidemie HIV/AIDS. V dalším článku je stanoveno vzájemné informování o událostech členské země zájímavých. Vzájemná spolupráce organizací je znázorněna například ve článku 3., kde každá organizace má právo pozvat druhou organizaci na společné jednání, které může přinést vzájemný oboustranný prospěch. Též se zde (článek 4.) hovoří o smíšené komisi UMA/UNESCO. (Unesdoc.unesco: Relation avec l'Union du Maghreb Arabe et Projet d'Accord de Coopération entre l'UNESCO et cette Organisation, 2009) Účast a složení této komise záleží na domluvě obou organizací ve zvláštní dohodě. Komise se má scházet jednou za dva roky nebo pokaždé, když to bude nezbytné. Zprávy budou předávány oběma hlavním funkcionářům těchto organizací. Společné projekty mají být realizovány pro společný prospěch členských států UMA i UNESCO, jejich realizace ale nemá přinášet jen společný prospěch v budoucnosti, ale i společnou angažovanost a především plnění finančních závazků z toho vyplývajících.

Dalším příkladem spolupráce UMA je oblast ochrany životního prostředí. Dne 11.11.1992 proběhlo v mauretánském Nouakchottu zasedání zabývající se tímto tématem. Díky rozsáhlosti problému, který se týká všech států společně (v dokumentu jsou například zmíněny degradace přírodních zdrojů, průmyslové znečištění, vlivy urbanizace a zemědělství) je třeba začít řešit otázku společně. (Maghrebarabe, Charte Maghrebine pour la Protection de l'Environnement et le Développement Durable, 1992) Výsledkem byl dokument zvaný *Maghrebská charta pro ochranu životního prostředí a trvalý rozvoj*, podle kterého je nezbytný rozvoj mezinárodní spolupráce jak jednotlivých členských států, tak UMA jako celku s ostatními mezinárodními organizacemi. Ochrana půdy je zde stanovena jako jedna z priorit. Především se jedná o vyvážené využívání půdy a omezení

erozivních vlivů urbanizace, která svým živelným růstem hraje významnou roli. (Maghrebarabe, Charte Maghrebine pour la Protection de l'Environnement et le Développement Durable, 1992) Toto téma je v severoafrickém regionu tím důležitější, že zde hrozí rozšiřování Sahary a neuvážené nakládání s úrodnou půdou by zde mohlo mít fatální následky. Důležitý prvek představuje kapitola 3., která se nezabývá pouhým konstatováním problémů, ale je zde vidět snaha o zlepšení budoucího přístupu k životnímu prostředí a to prostřednictvím větší vzdělanosti a informovanosti veřejnosti v této (dosud v tomto regionu zanedbávané) problematice.

Hlavní problémy

Přes zdánlivě úspěšnou existenci unie však přetrvávají některé významné problémy. Zpráva EUROMESCO (the Euro-Mediterranean Study Commission) z roku 2006 se těmi hlavními zabývá. (Ceri-sciencespo: L'Algérie, L'Union du..., 2006) Jako důvod přetrvávající vysoké míry separace celku uvádí především deficit demokracie. Nedostatečný stupeň integrace a s ním spojené neúspěchy vidí hlavně v absenci konkrétních rozhodnutí podporující hlubší integraci. Mezinárodní obchod mezi zeměmi UMA dosáhl v roce 2003 jen žalostných 3% (pro srovnání obchod mezi státy EU dosáhl 60,2%, Aseanu 22,3% a Mercosuru 19,9%). Jedna z příčin je zjevně v malé dynamice odstraňování cel. Jako doklad některých tvrzení uvádí výsledky průzkumu provedeného mezi obyvatelstvem zemí Maghrebu (uveřejněno 2006). Z tohoto průzkumu vychází názor, že prohloubení integrace je možné jen za předpokladu úspěšné demokratizace těchto států. Jen 3% dotázaných jsou spokojeni z politikou UMA, naproti tomu 70% je nespokojených. (Ceri-sciencespo: L'Algérie, L'Union du..., 2006) Další problém integrace je rozdílnost náboženství a existence jazykových bariér mezi obyvateli. Stálé oznamování některých politických úspěchů a připomínání historických událostí zakrývá skutečné problémy, například spor mezi Alžírskem a Marokem. Je zde vidět evidentní snaha o prezentaci dílčích méně významných úspěchů, aby nebyly vidět hlavní problémy. Podle již zmíněného průzkumu si 88% obyvatel Maghrebu přeje společný parlament, který by byl zárukou demokratizace regionu. (Ceri-sciencespo: L'Algérie, L'Union du..., 2006) Přesto dosud nebyly zaznamenány žádné závažné pokusy o jeho vytvoření.

Vysoká nezaměstnanost je dalším z hlavních problémů. V letech 2000 – 2020 by bylo třeba na území UMA vytvořit 16 milionů nových pracovních míst, vzhledem k současnému populačnímu trendu. Nezaměstnanost je odhadována

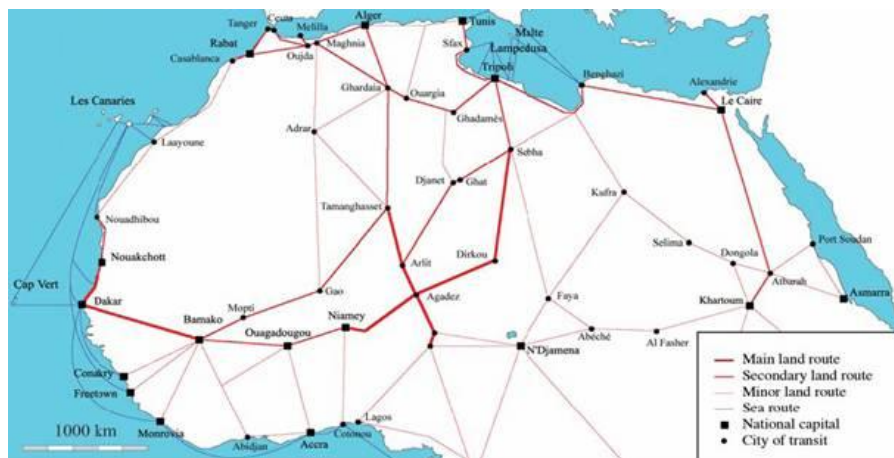
na 20,4%. Rizikem je koncentrace nezaměstnanosti u mladší populace, kde dosahuje v Maroku 37%, v Alžírsku 66% a v Tunisku 68%. Právě nezaměstnanost u mladší věkové kategorie vede k početné emigraci (především do bohatší Evropy), radikalizaci a zvýšené kriminalitě. Nárůst počtu obyvatel je vidět na obrázku č. 3, kde je uveden počet obyvatel v jednotlivých zemích UMA v letech 1990, 2007 a odhad situace v roce 2020. (Ceri-science: L'Algérie, L'Union du..., 2006)

Obr. č. 3: Počet obyvatel států UMA (Institut-thomas-more, 2010)

	Počet obyvatel (v milionech)		
	1990	2007	2020
Alžírsko	25,3	33,9	40,6
Maroko	24,8	31,2	36,2
Tunisko	8,2	10,1	11,4
Libye	4,4	6,2	7,7
Mauretánie	2,0	3,1	4,1

Mezi dalšími problémy jmenujme migraci obyvatelstva, ať již jde o „zažitý směr“ z Maghrebu do Evropy nebo o relativně nový směr ze subsaharské Afriky do Maghrebu. Tímto problémem se zabývá i EU, konkrétně Institut Thomase Morea při EU. Jeho zpráva (2010) hovoří o počtu 100 000 přistěhovalců ze subsaharské Afriky, kteří v roce 2006 přišli do Alžírsku a Mauretánie a 1 milionu přistěhovalců do Libye. (Institut-thomas-more, 2010) Na obrázku č. 4 jsou zachyceny hlavní směry a trasy migrace.

Obr. č. 4: Hlavní směry migrace v severní Africe (Institut-thomas-more, 2010)

Podle již zmíněné zprávy podpisem smlouvy v lucemburském Schengenu v roce 1985, omezující formality při přechodu hranic mezi členskými státy (Dinan, 2004, s. 220), dochází k určité diskriminaci nečlenských států a staví je do role jakýchsi „outsiderů“, což především díky pokračujícím a v některých případech zesíleným kontrolám na vnějších hranicích Schengenu a omezením pohybu osob vede k určité radikalizaci vnějšího prostředí. (Institut-thomas-more, 2010) Tak zde dochází k jakémusi „začarovanému kruhu“, ve kterém se EU logicky brání přílivu emigrantů z jihu, ti však v omezení vidí diskriminaci a působí zpětně mnohé problémy EU.

Bezpečnostní problematika zůstávala dlouho řešena jen na úrovni jednotlivých států. Až současný vývoj, včetně teroristických hrozeb, postavil tuto problematiku na mezinárodní úroveň. Boj proti terorismu začal být skutečně řešen až začátkem 80. let a je první ukázkou spolupráce severoafrických států. (Institut-thomas-more, 2010) V současnosti je především problém spolupráce teroristických organizací, jako je GSPC (Groupe Salafiste pour la Prédication et le Combat) (Actualite.el-annabi: Hassan Hattab de retour..., 2010) s organizovaným zločinem. GSPC, založená v roce 1998 **Hassanem Hattabem** (Iss.europa: Al-Quaida au Maghreb..., 2010) a transformovaná v roce 2007 na AQMI (Al-Qaïda au Maghreb islamique) (Algeria-watch: Al-Quaida au maghreb..., 2010), se navíc spojila se sférou vlivu **Usámy Bin Ládina**. (Institut-thomas-more, 2010) Během nárůstu násilí v letech 2001 a 2008 se objevil

v Maghrebu nový fenomén sebevražedných útoků. V roce 2009 nastal úbytek teroristických útoků, avšak místo toho výrazně vzrostl počet únosů zahraničních turistů a požadavků na výkupné. (Algeria-watch: Al-Quaida au maghreb..., 2010) Tento fakt může nasvědčovat indiciím o současné finanční tísní těchto organizací, které se více než na vlastní teroristické aktivity zaměřují v poslední době na získávání prostředků pro vlastní přežití.

Bezpečnostní situací na africkém kontinentě se rovněž zabývá za tím účelem zřízená složka amerických ozbrojených sil, AFRICOM (United States African Command), pod velením generála **Cartera F. Hama** (Africom: General Carter..., 2011), která podpořila myšlenku vzniku společných ozbrojených sil a zpravodajské sítě mezi Alžírskem, Libyí a Mali v roce 2009. (Institut-thomas-more, 2010) Může jít o myšlenku užitečnou, avšak spíše se jedná o účast vybraných jednotlivých států, než jednotnou politiku UMA.

Kromě teroristických útoků a únosů je další problém „běžné kriminality“ pašeráctví a pěstování drog, především konopí. Roční příjem z pěstování konopí v Maroku činí 200 milionů USD pro pěstitele a 12 miliard USD pro pašeráky. (Institut-thomas-more, 2010) Za většinou organizovaného zločinu stojí již zmíněná AQMI, která rovněž obdrží většinu příjmů z těchto aktivit. Teprve v roce 2005 vznikla Marocká národní strategie vyplývající z tlaku INCB (the United Nations International Narcotics Control Board) a zahájila boj proti proliferaci obchodu s drogami. Alžírsko se stalo zprostředkovatelskou zemí pro pašování konopí do Tuniska, Libye a následně do Evropy. Nejedná se jen o produkci a transport konopí, ale i v Evropě mnohem obávanějšího kokainu, pašovaného z jižní Ameriky. Přesto jde stále spíše o programy na národní úrovni jednotlivých států, než o ucelený program, jež by byl centrálně řízený a financovaný UMA.

Závěr

Přesto, že jde o země převážně muslimské a relativně chudé, neznamená to, že v budoucnu není možný jejich další rozvoj. Už samotná existence UMA a jejich aktivit v mezinárodním prostředí ukazuje určitý vývoj v maghrebské integraci. Vždyť i Evropa měla mnoho problémů po ukončení 2. světové války a za společného úsilí se s nimi dokázala vypořádat, i když ne vše proběhlo úplně hladce. S ohledem na odlišné prostředí, podmínky a mentalitu obyvatel maghrebských států nemůžeme požadovat kopii EU, nicméně v mnoha věcech by EU mohla posloužit jako vzor a především podat Maghrebu pomocnou ruku. Otázkou je, jestli to EU skutečně udělá a nezůstane jen u prázdných slibů a zda

UMA tuto pomoc přijme. Rovněž dnes často diskutovaná otázka „Arabského jara“ přináší další otazníky nad budoucností této organizace. To však s ohledem na stále probíhající následky „Arabského jara“ bude předmětem dalšího výzkumu.

Literatura:

- Actualite.el-annabi* [on line]. [cit. 2.5.2010] Dostupné na internetu http://actualite.el-annabi.com/article.php?id_article=2126
- Africa-energy* [on line]. [cit. 21.4.2010] Dostupné na internetu <http://www.africa-energy.com/html/Public/events.html>
- Africom* [on line]. [cit. 20.7.2011] Dostupné na internetu <http://www.africom.mil/commander.asp>
- Algeria-watch* [on line]. [cit. 2.5.2010] Dostupné na internetu http://www.algeria-watch.de/fr/aw/gspc_etrange_histoire.htm
- Algerie-focus* [on line]. [cit. 16.4.2010] Dostupné na internetu <http://www.algerie-focus.com/2010/03/20/la-creation-de-la-banque-d-investissement-et-de-commerce-exterieur-maghrebinebmice-un-pas-dans-l-integration-economique-maghrebine/>
- Anonym, *The programme for the Spanish Presidency of the Council of the European Union, 1 january - 30 june 2010 Innovating Europe*, vyd. 1., Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación. Secretaría de Estado para la Unión Europea: Imprenta Nacional Boletín Oficial del Estado 2009, ISBN 978-84-340-1898-3, s. 12 - 13
- Ceri-sciencespo* [on line]. [cit. 23.4.2010] Dostupné na internetu http://www.ceri-sciencespo.com/archive/mai07/art_lm.pdf
- Dinan, D. *Europe recast, A History of European Union*, vyd. 1., Basingstope: Palgrave Macmillan 2004, ISBN 978-0-333-98734-6, s. 220
- Euro-mediterranee.blogspot* [on line]. [cit. 16.4.2010] Dostupné na internetu <http://euro-mediterranee.blogspot.com/2009/08/lunion-du-magheb-arabe-leconomie-au.html>
- Eu2008* [on line]. [cit. 12.4.2010] Dostupné na internetu http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Press_Releases/January/0121MZZMagreb.html
- Euromesco* [on line]. [cit. 12.4.2010] Dostupné na internetu http://www.euromesco.net/images/59_eng.pdf

- Fmes-france* [on line]. [cit. 7.5.2010] Dostupné na internetu <http://www.fmes-france.org/libre-expression/lunion-pour-la-mediterranee-upm-de-lidee-a-la-naissance/>
- Institut-thomas-more* [on line]. [cit. 1.5.2010] Dostupné na internetu <http://institut-thomas-more.org/mag/Eng.pdf>
- Iss.co* [on line]. [cit. 16.4.2010] Dostupné na internetu <http://www.iss.co.za/uploads/CONVBANKFR.PDF>
- Iss.europa* [on line]. [cit. 2.5.2010] Dostupné na internetu http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Al-Qaida_au_Maghreb.pdf
- KEUKELEIRE, S., MACNAUGHTAN, J., *The Foreign Policy of the European Union*, vyd. 1., Basingstoke: Palgrave Macmillan 2008, ISBN 978-1-4039-4722-2, s. 279
- Kol. autorů, *L'Année du Maghreb 2009, Dossier S'opposer au Maghreb*, vyd. 1., Paris: CNRS éditions 2009, ISBN 978-2-271-06907-8, s. 461 – 463
- Maec.gov* [on line]. [cit. 12.4.2010] Dostupné na internetu <http://www.maec.gov.ma/fr/UMA.asp>
- Maghrebarabe* [on line]. [cit. 20.7.2011] Dostupné na internetu http://www.maghrebarabe.org/fr/org_sec.cfm
- Maghrebarabe* [on line]. [cit. 21.4.2010] Dostupné na internetu http://www.maghrebarabe.org/en/meet_arch.cfm
- Maghrebarabe* [on line]. [cit. 22.4.2010] Dostupné na internetu http://www.maghrebarabe.org/admin_files/Charte%20maghrebine%20Fr.pdf
- Maghrebarabe* [on line]. [cit. 22.4.2010] Dostupné na internetu <http://www.maghrebarabe.org/fr/communiques.cfm?id=82>
- Maghrebarabe* [on line]. [cit. 22.4.2010] Dostupné na internetu <http://www.maghrebarabe.org/fr/uma.cfm>
- Maghrebarabe* [on line]. [cit. 20.7.2011] Dostupné na internetu http://www.maghrebarabe.org/fr/list_dip.cfm
- Maghrebarabe* [on line]. [cit. 27.7.2011] Dostupné na internetu <http://www.maghrebarabe.org/fr/gallery.cfm?id=25>
- PARGA, S., B. *L'Union du Maghreb Arabe: Mythe ou Realite?* Aix-en-Provence: Université de Droit, d'Économie et des Sciences Aix-Marseille III 1997, s. 1 a 34
- SÁNCHEZ I. G. (Cpt.), konference Lisabonská smlouva a budoucnost evropské bezpečnostní politiky, Praha 6.5.2010
- Unesdoc.unesco* [on line]. [cit. 20.3.2010] Dostupné na internetu <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001816/181661f.pdf>